

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Imbecillitas ingenii Adversariorum magis ostenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

enim jam pridem Adversarii longâ disputatio-
 ne à me adacti, Orationes ad magnum, durum-
 que persuasionis finem exprimendum ineptas
 ab se elucubrari, ingenuè tandem concesserint:
 quid ultra laboramus, aut quærimus? an
 non unâ quoque vel reluctantes, aut certè im-
 prudentes, spes omnes suas de ingenii laureâ
 decerpendam accisas esse, atque everfas concesserunt?
 Si enim non ingeniosus, sed stupidi ingenii
 artifex censetur, qui instrumentum ad e-
 gregium, difficilemque finem obtinendum, ineptum
 construit: Adversarii mei non erubescēt
 fateri suas Orationes non solum spectatissimo
 & laboriosissimo persuasionis fini nihil opitu-
 lari, sed plurimum etiam incommodare; & ni-
 hilominus de ingenii prærogativâ mentionem
 facient? Adeone spissis intelligentiæ tenebris
 erunt involuti, ut quum ad persuadendum vim
 nullam asferre queant; omnem simul cum hoc
 ingenii stupore laudem se prodegisse, & perdi-
 disse non videant? Et quæ ingenii species, quæ
 umbra ad eos pertinere potest, qui ita ingenio-
 si sunt, ut quum Orationem sublimi, arduoque
 persuasionis fini extendendo idoneas, in quo
 summa ingenii laus posita est, à se consilari non
 posse, palam fateantur, ingenii tamen palmam
 adhuc inaniter ambiant?

*Imbecillitas ingenii Adversariorum
 magis ostenditur.*

130. Sed placet meorum Adversariorum in-
 genii imbecillitatem ex hac maxime

15

per-

persuasionis corruptelâ manantem paulò curiosius adhuc introspicere. Qui enim in brevi paucarum horarum, imò vix mille passuum itinere molli, & complanato subito defatigatur, valdè, opinor, de tanto suorum pedum robore gloriari posset: & qui in editiorem paulò sublarus speculam, oculos sibi, caputque in orbem rapi sentiret, magnam scilicet præ se ferret oculorum, capitisque firmitatem. Thraciæ populos * quod præ memoriæ debilitate supra quaternarium numerum pergere numerando nequeant, bardos omnino, ac fungos in numero utique sapientum isti collocabunt. An tu cursorem velocissimum pronuntiabis, qui nullum usquam recto gradu movet vestigium? qui in voragine incidit? qui incertis semper pedibus errabundus vagatur? qui nec recta incedit, nec rectus potest insistere? Imò verò tanquam varum, varium, claudumque exsibilabis. Tunc sano eum capite, integroque iudicio dicas, qui crudo semper stomacho ructus tantum sonat? qui crapulam identidem evomit? qui lapsa bundo semper gressu, atque in ruinam prono, intransversum perpetuò reciprocatur, qui capitis vertiginem in pedes usque demittit? qui portenta loquitur? qui vigilans monstruosè somniat? Quin lurconem potius, ebriumque vini mancipium asseverabis. Tunc oculis illum lyncis censeas, qui in meridianâ luce caligat? cui sudor cælo, nube semper pupilla obducitur? qui nihil longè positum valet intueri? cui semper tabe oculi exeduntur? cui omnia recta obliqua, etiam extra aquam videntur? qui omnia

* Aristoteles 1, 15. Problem. 167. 3.

distorta cernit rectissima? Et hunc tu Argum
 innumeris, ut est in fabulâ, oculatum lumini-
 bus, officioso Poëtarum mendacio arbitra-
 ris? Imò verò lippum, luscum, cæcum, & oculis **E**
 vespertilionem, talpaque magis orbatum jura-
 bis. Nunc quæro ab Adversariis meis tam in-
 geniosis, quid causæ sit, cur in brevi Oratio-
 nis cursu à re propositâ inculcandâ eorum in-
 genium tam subito frangatur ac delasserur? **F**
 cur nunquam ultra causam urgendo progre-
 dianur? quid acuminum similitudines simili-
 tudinibus in eodem rationis vestigio semper
 agglutinent? Eia pergite. Novum aliquod ar-
 gumentum promite, gradum aliquem confir-
 mationis adjungite. Quorsum ad eundem la-
 pidem pigerrimi viatores, imò inertissimi Ora-
 tores continenter sessitantes concolores sem-
 per, pariumque planè vitium sententias appin-
 gitis? Ingenii imbecillitas vos remoratur, fat-
 scio: nullus, nullus latebræ locus est? proditi es-
 stis? tenemini. Cur in præaltam amplificatio-
 nis turrim gradum facere vetamini? cur recto
 quæstionis tramite relicto, huc atque illuc te-
 merè reptantes, in avia semper à fine persua-
 dendî, semper in dissentanea, in peregrina sem-
 per abrepti, in nugarum levidæfas stylum sem-
 per impingitis? Cur restâ, nervosè persuaden-
 do, nunquam insistentis? Cur ad amussim ultra
 nunquam iuceditis? nempe vano, ac desul-
 orio ingenio prohibemini. Cur in gravi Con-
 cione argutias, sales, lepores, & piperata dicta
 contra officium benè morati hominis eructa-
 tis? Cur capitis quasi circumacti turbine, in
 puer-

putidorum sensiculorum orbem luditis? cur in mensam honestissimæ Auditorum coronæ acumina indigesta, cruda, & malè cocta exoneratis. ne dicam, vomitis? nimirum esuritionis vino appoti non leviter, ingenio minimè sobrio æstuatis. Cur in fabricandâ Oratione, quæ sit cujusque argumenti vis, non dispicitis? cur, quæ sit recta persuadendi norma, non observatis? cur, quis sit omnium rationum color, non interno scitis? cur, quid excipere auditor possit, quid retorquere adversarius, quid reclamare iudex, non providetis? Cur totius ordinem, seriemque Concionis in ipsomet principio non animadvertitis? Cur, quæ in prospectu tantummodo sunt, oculisque subiecta, consideratis; remotiora verò, aut tanillo disuncta intervallo negligitis? Cur ultra quatuor, ut sic dicam, acumina, mentis aciem non porrigitis? cur quando torquenda enthymemata, quando mores interponendi, quando affectus miscendi, non attenditis? Scilicet obliuioso, & tenebricoso caligatis ingenio. Quum igitur acuti isti Declamatores in Orationum, Concionumque instrumentis ad finem persuasionis inveniendum, persequendumque aptandis ita mentes defatigentur, nutent, labascant, claudicent, cæcutiant; quantâ ingenii tenuitate, quantâ solertiæ imbecillitate vacillare, necesse est.